

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์
ในช่วงการระบาดโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

Research Study In Factors Affecting to Self-Preventive Behaviors

Among Motorcycle Food Delivery Workers During The COVID-19 Outbreak by
Applying The Health Belief Model

นิรันดร์กาญจน์ จันทรา*, ณัฐภูมิ โชติบุญ, รัฐติญา คุณนา, จินตหรา จินดาแจ่ม,
ศิรินทีพย์ ทะนันใจ, วัชรภรณ์ อุ่นเนื้อ, อัยวรินทร์ เอกพันธ์
คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
*Email : niranyakarn@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพมาศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารของบริษัทแห่งหนึ่ง ด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาด โควิด-19 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเอง ของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 จำนวน 171 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเอง ได้แก่ รายได้ (p-value < 0.001) ระดับการศึกษา (p-value = 0.001) สถานภาพครอบครัว (p-value = 0.008) ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน (p-value = 0.283) ปัจจัยด้านสุขภาพในการทำงาน (p-value < 0.001) ปัจจัยด้านการรับรู้ (p-value < 0.001) ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ (p-value < 0.001) ข้อเสนอแนะควรศึกษาในปัจจัยอื่น เช่น การรับรู้ภาวะคุกคามของโรค และศึกษาในกลุ่มอาชีพอื่นๆ

คำสำคัญ : เชื้อโควิด-19 พนักงานขนส่งอาหาร พฤติกรรมการป้องกันตนเอง ปัจจัยด้านการรับรู้ แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

Abstract

This survey research studied the factors affecting self-preventive behavior among motorcycle food delivery workers during the COVID-19 outbreak by applying the health belief model. The objectives was to study the relationship between self-preventive behavior and related factors including 1) personal factors 2) psychosocial factors 3) occupational health factors, 4) cognitive factors and 5) stimulation factor among 171 motorcycle food delivery workers during the COVID-19 pandemic. The results revealed that the factors associated to self-preventive behaviors are including : incomes (p-value < 0.001), education level (p-value = 0.001), family status (p-value = 0.008), the psychosocial factors at work (p-value = 0.283), the functional health factors (p-value < 0.001), the cognitive factors (p-value < 0.001) stimulation factor (p-value < 0.001). The suggestions

for further studies and other relevant factors such as knowledge in burden of disease should be determined and also studied in other occupations.

Keywords : COVID-19, motorcycle food delivery workers, self-preventive behaviors, Cognitive factors, Health belief model

บทนำ

สืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีการระบาดตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2563 มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มมีการระบาดในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก ในวันที่ 11 มีนาคม 2563 และ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 มีผู้ติดเชื้อยืนยันแล้วมากกว่า 10,585,152 คน ใน 210 ประเทศ มีผู้เสียชีวิตจาก โรคระบาดแล้วมากกว่า 513,913 คน และมีผู้หายป่วยแล้วมากกว่า 5,795,009 คน เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละออง เสมหะ การไอ ระยะระหว่างการสัมผัสเชื้อ และสัมผัสใกล้ชิดผู้ที่มีการอยู่ในระยะฟักตัวของโรค อยู่ระหว่าง 2 ถึง 14 วัน การติดตามอาการ และกักตนเองเป็นเวลา 14 วัน ในกรณีที่สงสัยว่าตนเอง ติดเชื้อ (กรมควบคุมโรค, 2563)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อประชาชน ในประเทศไทยเป็นอย่างมาก เช่น ในเรื่องการเดินทางเข้า-ออกสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า เพื่อซื้อสิ่งของกักตุนในการอุปโภคบริโภค เนื่องจากรัฐบาลมีมาตรการ ดังต่อไปนี้ 1) เว้นระยะห่างทางกายภาพ (Physical Distancing) 2) มีการสวมใส่หน้ากากอนามัยและ ล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ 3) ปิดสถานที่ทำความสะอาดพื้นที่เสี่ยง โดยมาตรการดังกล่าว ส่งผลให้ธุรกิจขนส่งอาหาร (Online Food Delivery) เติบโตเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุมาจากพฤติกรรม ของคนไทย คือ 1) สั่งอาหารออนไลน์เพราะกลัวโรคโควิด-19 เฉลี่ยร้อยละ 33.96 2) ไม่อยากเดินทางไปนั่งทานที่ร้าน เฉลี่ยร้อยละ 80.37 3) ไม่อยากเสียเวลาไปนั่งต่อคิว เฉลี่ยร้อยละ 57.63 4) สั่งอาหารผ่านแอปเพราะมีส่วนลดและโปรโมชั่น เฉลี่ยร้อยละ 47.04 จากสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดอาชีพ พนักงานขนส่งอาหาร ที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 77 โดยมีหน้าที่ขนส่งอาหารให้กับลูกค้าจากการสั่งซื้อผ่านแอปพลิเคชัน ถือเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเสี่ยงในการรับหรือแพร่กระจายเชื้อไวรัสโควิด-19 (กรุงเทพฯ, 2563)

ด้วยความตระหนักว่า พนักงานขนส่งอาหารสามารถเป็นแหล่งแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้ และตระหนักว่า การป้องกันโรคเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องตระหนักถึง เพราะความรุนแรงของโรค หรือโอกาสที่จะก่อให้เกิดการเจ็บป่วยนั้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ สุขภาพกาย สุขภาพจิต เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของ พนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ มาทำการศึกษาในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ ศึกษาเป็นแนวทางที่ได้จากการระบาดของโรคโควิด-19 ครั้งแรกเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ ในช่วงการระบาดของโควิด-19
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วย รถจักรยานยนต์ ในช่วงการระบาดของโควิด-19

วิธีการวิจัย

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และมีรูปแบบการวิจัย เชิงสำรวจ(Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากร คือ พนักงานขนส่งอาหาร ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าว มีจำนวนผู้ใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม เป็นระยะเวลา 1 เดือน หลังจากที่ได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เนื่องมาจากในขณะนั้นได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโคโรนา 2019 (COVID-19)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ ตรีศึกษาในบริษัทขนส่ง อาหารแห่งหนึ่ง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan,1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 169 คน เพื่อให้เกิดความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามอยู่ที่จำนวน 171 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จากพนักงานขนส่งอาหารของบริษัทแห่งหนึ่ง ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ โดยวิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามทางวิธีออนไลน์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ ในช่วงการระบาด โควิด-19

เครื่องมือวิจัย เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 6 ส่วน จำนวน 83 ข้อ โดย

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล
- 2) แบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน
- 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยด้านสุขภาพ
- 4) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยด้านการรับรู้
- 5) แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ
- 6) แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเอง

โดยผลการทดสอบเครื่องมือ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา มีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ได้มีการทดสอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่า IOC ทุกข้อมากกว่า 0.5 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทุกส่วนมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอรันบาร์คมากกว่า 0.7

จริยธรรมการวิจัย

ได้รับการพิจารณาและอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย เลขที่ อ.1040/2563

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของ

พนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 กรณีศึกษาพนักงานขนส่งอาหารบริษัทแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) การใช้สถิติวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดโควิด-19 โดยใช้ค่าสถิติ Chi Square และสถิติ Correlation ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันตนเองและปัจจัยต่าง ๆ

ผลการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ของบริษัทแห่งหนึ่ง จำนวน 171 คน มีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล คือส่วนใหญ่อายุ 20 ถึง 29 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็น ร้อยละ 66.08 เป็นเพศชายจำนวน 142 คน คิดเป็น ร้อยละ 83.04 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 81.29 สถานภาพโสดจำนวน 104 คน คิดเป็น ร้อยละ 60.82 และที่พักอาศัยของท่านไม่มีผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว จำนวน 152 คน คิดเป็น ร้อยละ 88.89 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน (n)	ร้อยละ %
อายุ	20 ถึง 29 ปี	113	66.08
	30 ถึง 39 ปี	58	33.92
เพศ	ชาย	142	83.04
	หญิง	29	16.96
อายุการทำงาน	8-12 เดือน	132	66.00
	13-17 เดือน	39	34.00
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	10	5.85
	มัธยมศึกษาตอนต้น	17	9.94
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	69	40.35
	อนุปริญญา (ปวส.)	40	23.39
	ปริญญาตรี	35	20.47
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	น้อยกว่า 15,000 บาท	139	81.29
	มากกว่า 15,001-20,000 บาท	32	18.71
สถานภาพสมรส	โสด	104	60.82
	สมรส	41	23.98
	ไม่มีคู่สมรสแต่มีคู่ครองอยู่ด้วยกัน	17	9.94
	แยกกันอยู่กับคู่สมรส	5	2.92
	หย่าร้าง	3	1.75
	หม้าย/คู่สมรสเสียชีวิต	1	0.59

ปัจจัยส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
		(n)	%
ที่พักอาศัยของท่านมี	มี	19	11.11
ผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว	ไม่มี	152	88.89
	หรือไม่มี		
รวม		171	100.00

ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน

ผลการศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ด้านลักษณะงานในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ด้านหน้าที่ขอบเขตงานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านโครงสร้าง และบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.68 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ด้านความสมดุลของงานและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 อยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยด้านสุขภาพ

ผลการศึกษาปัจจัยด้านสุขภาพในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมาของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีปัญหาเรื่องการนอนอย่างโรคงกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ซึ่งหมายความว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการนอนแบบตื่นกลางดึกแล้วนอนต่อได้ และในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมาท่าน มีลักษณะการขับถ่ายอย่างโรคงกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ซึ่งหมายความว่า พนักงานส่วนใหญ่มีการขับถ่ายแบบถ่ายปกติ เป็นประจำทุกวัน

ปัจจัยด้านการรับรู้

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการรับรู้ พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านการรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคจากการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรคของการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลที่ทางบริษัทมีมาตรการป้องกันโรคโควิด-19 เช่น มีการแจกอุปกรณ์ป้องกัน (เจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัย) จำนวน 162 คน (ร้อยละ 94.74) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลที่ทางบริษัทมีมาตรการเฝ้าระวังค่ารักษาพยาบาลสำหรับผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 140 คน (ร้อยละ 81.87) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลที่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 จำนวน 147 คน (ร้อยละ 85.96) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลที่มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัดอยู่ จำนวน 142 คน (ร้อยละ 83.04) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความมุ่งมั่นพยายามหาวิธีป้องกันและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ จำนวน 159 คน (ร้อยละ 92.98)

หน่วยงานที่ท่านสังกัดมีการกระจายงานและมอบหมายหน้าที่อย่างเสมอภาค และเหมาะสมกับบุคคล จำนวน 158 คน (ร้อยละ 92.40) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลที่ ทางหน่วยงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกคน จำนวน 157 คน (ร้อยละ 91.81) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติให้มีคุณภาพมากขึ้น จำนวน 157 คน (ร้อยละ 91.81)

ปัจจัยด้านพฤติกรรมกำบังตนเอง

ผลการศึกษาพฤติกรรมกำบังตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการสร้างภูมิคุ้มกันสม่ำเสมอในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19 อยู่ในระดับปานกลาง การเว้นระยะห่างทางสังคมในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 อยู่ในระดับดี การล้างมือให้สะอาดในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 อยู่ในระดับปานกลาง การเฝ้าระวังตัวเองในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 2.63 อยู่ในระดับดี

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมกำบังตนเอง

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ได้แก่ รายได้ (p-value < 0.001) ระดับการศึกษา (p-value = 0.001) สถานภาพครอบครัว (p-value = 0.008) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19

ปัจจัยส่วนบุคคล	แนวโน้มพฤติกรรมกำบังตนเอง	
	Chi Square	p-value
เพศ	0.464	.643
รายได้	78.597	<.001
ระดับการศึกษา	17.315	.001*
สถานภาพครอบครัว	13.760	.008*
ที่พักอาศัยของท่านมีผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว	1.105	.408

หมายเหตุ *หมายถึง ใช้ค่า Fisher's Exact Test

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านการรับรู้ ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ และพฤติกรรมกำบังตนเอง

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานไม่มีผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเองของกลุ่มตัวอย่าง แต่พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ ปัจจัยด้านสุขภาพในการทำงาน ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ มีผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ ในช่วงการระบาดโควิด-19 ที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านการรับรู้ ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19

ปัจจัย	แนวโน้มพฤติกรรม การป้องกันตนเอง	
	Pearson Correlation (r)	p-value
ปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน	-.083	.283
ปัจจัยด้านสุขภาพในการทำงาน	-.412	<.001
ปัจจัยด้านการรับรู้	-.405	<.001
ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ	.781	.009

บทวิจารณ์

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองของพนักงานขนส่งอาหาร ด้วยรถจักรยานยนต์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 โดยประยุกต์ใช้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษาและอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 เนื่องจากหากรายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว และอายุที่เพิ่มขึ้น ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดีขึ้น เช่น รายได้ ถ้าบุคคลมีรายได้อาจมีเงินในการซื้ออุปกรณ์ป้องกันการโรคเป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Becker & Maiman, 1974) ที่กล่าวว่า ปัจจัยร่วมประกอบด้วย อายุ เพศ อาชีพ ฯลฯ ของบุคคล ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ช่วยส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการที่บุคคลจะปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรคหรือปฏิบัติตามคำแนะนำในการรักษาโรค อย่างไรก็ตาม การศึกษาปัจจัยด้านจิตสังคม พบว่า ลักษณะงาน หน้าที่ขอบเขตงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โครงสร้างและบรรยากาศในการทำงาน ความสมดุลของงานและครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ทั้งนี้ เนื่องจากลักษณะการทำงานของพนักงานขนส่งอาหารเป็นลักษณะงานที่สามารถทำงานด้วยตนเองได้โดยตรง จึงทำให้ปัจจัยทางด้านจิตสังคมจึงไม่ผลชัดเจนต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเอง

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสุขภาพในการทำงาน พบว่า โรคประจำตัว การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารและโภชนาการ การนอนหลับ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเอง เนื่องจากปัจจัยด้านสุขภาพสนับสนุนทำให้พฤติกรรมการป้องกันการโรคนั้นดีขึ้นด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Kirscht: cob, 1966: 398) ในส่วนของปัจจัยด้านการรับรู้ พบว่า บุคคลมีการรับรู้ว่าการสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา ที่ต้องออกไปในที่สาธารณะช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ ดังนั้นจึงทำให้พฤติกรรมการป้องกันการโรคนั้นดีตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่ว่า ความเชื่อของบุคคลว่าตนมีโอกาสเกิดโรค การที่จะหลีกเลี่ยงภาวะที่จะเกิดโรคนั้นที่จะต้องมีความรู้สุขภาพเพื่อป้องกันโรคและเป็นการรับรู้ที่ตนมีโอกาสเกิดสภาวะแทรกซ้อนสำหรับผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยแล้ว และปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติภายในบุคคล ปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติภายนอกบุคคลหรือองค์กร ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองที่ดี เช่น ทางบริษัทมีมาตรการตรวจวัดอุณหภูมิทุกครั้งก่อนเข้าปฏิบัติ มีการจัดอบรมวิธีการป้องกันตนเองจากโรคโควิด-19 มี

การแจกแจงแอลกอฮอล์ให้กับพนักงาน เป็นการกระตุ้นในตัวบุคคลมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันการโรคนั้นดีขึ้นเป็นไปตามแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (Rokeach,1970: 23 อ้างถึงบัญชา มณีคำ. 2538: 20)

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการป้องกันการโรคพนักงานขนส่งอาหารด้วยรถจักรยานยนต์ของบริษัทแห่งหนึ่ง ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว ปัจจัยด้านสุขภาพในการทำงาน ปัจจัยด้านการรับรู้ และปัจจัยด้านการกระตุ้นการปฏิบัติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.ชญญา เจียมใจ อาจารย์ดร.วาสนา ศีลางาม และอาจารย์อัศราษ ภมรพล คณาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในการตรวจสอบความครบถ้วนของเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพฯ.(2563).ธนาคารกรุงไทยร่วมรับผิดชอบต่อสังคมป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19.

เข้าถึงจาก: <https://krungthai.com/th/krungthai-update/announcement-detail/4915>.

กรมควบคุมโรค.(2563).โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ

11 สิงหาคม 2563]. เข้าถึงจาก :<https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>

บัญชา มณีคำ.(2538).ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมกรรมการขี่รถจักรยานยนต์ของผู้ขี่รถจักรยานยนต์ในจังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต.สาขาการส่งเสริมสุขภาพ คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Becker, M.H. and Maiman L.A. (1974). *The Health Belief: Origins and Corrdlates in Psychological Theory*, Health Education Mono graphs. 2: 300-385; winter.

Kirscth & Cobb S.(1966).*Health Behavior, Illness Behavior, and Sick Role Behavior*.

(Cited:July26,2013).